

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง*

STRATEGY LEADERSHIP MODEL OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 15

สุภัชชา ศรีชะอุ่ม¹, พรรัชต์ ลังกะสูตร² และ คณิต สุขรัตน์³
Supatcha Srichaum¹, Pornrat Langkasuth², and Kanit Sukrat³
¹⁻²มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻²Pathumthani University. Thailand.

Corresponding Author's Email: kobour.nmc@gmail.com Pornrat@ptu.ac.th Kanit@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยองประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยองจำนวน 51โรงเรียน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,656 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received 20 February 2025; Revised 20 February 2025; Accepted 21 February 2025

Abstract

This study aimed to 1) study the level of strategic leadership of school administrators and the level of school effectiveness, 2) compare the level of strategic leadership of school administrators and the level of school effectiveness, and 3) examine the consistency of the structural equation model of strategic leadership of school administrators that affect the effectiveness of schools under the Office of the Secondary Education Area, Chonburi Rayong. The population used in this research was school administrators and teachers in 51 schools under the Office of the Secondary Education Area, Chonburi Rayong, in the academic year 2022, totaling 2,656 people, and a sample of 348 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. Data analysis was performed using a ready-made statistical program. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and one-way variance.

The research results are as follows: 1) The overall level of strategic leadership of school administrators has a high mean. 2) The results of the comparison of the level of strategic leadership of school administrators show that the overall level of strategic leadership of school administrators is significantly different at the .01 level. และ 3) The results of the examination of the consistency of the structural equation model Strategic leadership components of school administrators that affect school effectiveness are consistent with empirical data.

Keywords: Leadership, Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การบริหารงานแบบดั้งเดิมต้องปรับตัวไปสู่การบริหารจัดการสมัยใหม่ ซึ่งเน้นการให้บริการประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่มีประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน พร้อมตอบสนองนโยบายของประเทศ และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยต้องรักษาความคล่องตัวในการดำเนินงาน พร้อมมีกลไกการตรวจสอบคุณภาพ การลดต้นทุน และยังคงรักษามาตรฐานการบริการ (พิรุณ รัตนวณิช, 2555) ในกระบวนการพัฒนาองค์กร ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงมาตรฐานและกำหนดกลยุทธ์การบริหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการส่งเสริม

ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และกระตุ้นให้ทุกฝ่ายในองค์กรร่วมมือกันพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความคาดหวัง (นนทกร อาจวิชัย และมาริสสา ไกรฤกษ์, 2554)

ในด้านการศึกษาของไทย ความคาดหวังจากสังคมไทยคือการสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพทั่วประเทศ ที่สามารถให้บริการการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศ และระดับโลก (อรุณ จันทวานิช, 2557) การปฏิรูปการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งเน้นการปรับโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ตอบสนองกับสถานการณ์ปัจจุบันและรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังระดับท้องถิ่น เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา, 2554)

การบริหารในภาคการศึกษาจึงต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2559) ผู้นำในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนวิธีการคิดและการบริหาร เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถพัฒนาองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการบริหารเชิงกลยุทธ์จะประกอบด้วยขั้นตอนการวางกลยุทธ์ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุมและประเมินผล (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2558) ผู้นำระดับสูงขององค์กรการศึกษาต้องมีคุณสมบัติที่สามารถพัฒนาและดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในทิศทางที่ตั้งไว้ (ทิตินา แคมมณี, 2557)

จากสถานะที่เป็นอยู่นี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ รวบรวมองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยจะส่งผลให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น และเป็นการส่งเสริมกระบวนการบริหาร องค์กรให้มีประสิทธิผล เป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ได้มาตรฐาน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

2.เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

3.เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่กับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประจำปี การศึกษา 2565 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 2,656 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 51 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ระยอง ประจำปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน จากโรงเรียนจำนวน 51 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบบันทึกรายการ ใช้ในการเก็บคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ5)ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โดยเก็บ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ระยอง

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุราชการ ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงการใช้อิทธิพล อำนาจ ศิลปะ กระตุ้น จูงใจ สมาชิกในองค์กรให้มีพฤติกรรมไปใน ทิศทางที่ต้องการ เกิดการตระหนักในภารกิจ เกิดพลังร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร 2) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

ตอนที่ 3 สอบถามระดับประสิทธิผลของโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จที่โรงเรียนสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ใน 3 ด้าน คือ 1) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และ 3) การมีสภาพแวดล้อมที่ดี

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียน

2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่วัดได้ โดยการนำนิยามศัพท์ เชิงปฏิบัติการที่นิยามไว้ มากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม และเขียนข้อคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

3 นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่วัดได้ และข้อคำถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง หลังจากทีนั้น 7 วันจึงตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 สำหรับการเก็บคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยขอความร่วมมือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยองในการให้ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสุ่มนักเรียน ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนที่ ถูกสุ่มจะต้องอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ จำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติบรรยาย

1. แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ สำหรับวิเคราะห์สถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง สำหรับการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 สถิติอ้างอิง

1. ตรวจสอบการแจกแจง (distribution) ของตัวแปร เพื่อตรวจสอบ ว่าตัวแปรแต่ละตัวมีการแจกแจงแบบใดใช้ Kolmogorov-Smirnov โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างสามกลุ่ม คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way-ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างกันแล้วทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe method) โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

3. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของ เครื่องมือวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดย โปรแกรม Lisrel 8.80 (Student Edition)

4. วิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โมเดลการวัดองค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และโมเดลการวัดประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อ ยืนยันความถูกต้องขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยโปรแกรม Lisrel 8.80 (Student Edition)

5. วิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อตรวจสอบว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ใช้ วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยโปรแกรม Lisrel 8.80 (Student Edition)

4.3 การแปลผลข้อมูล

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554; จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2555)

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

การแปลผลความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นข้อมูลได้เก็บได้ในรูปของค่าเฉลี่ยที่ เป็นร้อยละ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแปลงข้อมูลให้อยู่ในมาตรการวัดเดียวกันกับองค์ประกอบด้านอื่น ๆ โดยนำ

ข้อมูลมาเทียบอัตราส่วนให้ได้ 5 มาตราส่วนเพื่อจัดให้อยู่ในมาตรการวัดแบบลิเคิร์ตสเกล 1-5 (likert scale) ใช้การเทียบอัตราส่วน

ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์ของการคำนวณช่วงคะแนนทดสอบ ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานแล้ว นำพิจารณาพร้อมกับเกณฑ์ที่ใช้วัดระดับประสิทธิผลด้านอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 19

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนมีค่าคะแนนที่ต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจึงมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อย จึงส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัย ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ศรีกระโทก (2564) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ระดับผลลัพธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัย ทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของ ตัวแบบ พบว่าระดับประสิทธิผลค่าเฉลี่ยโดยรวมของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดทิศทางขององค์กร โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนน้อย ส่วนใหญ่มีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูมีภาระหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับนักเรียนให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการดำเนินงาน วางแผนพัฒนา โรงเรียน รวมทั้งกำกับ ติดตามผลงานด้วยตนเอง จึงทำให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์นโยบาย ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมประชุมชี้แจงการปฏิบัติงาน และร่วมทบทวนตรวจสอบผลการดำเนินงานน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนบุคลากรมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถบริหารจัดการโดยการกระจาย อำนาจให้แก่แต่ละกลุ่ม แต่ละกลุ่มงาน หรือแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการได้เอง ส่วนโรงเรียน ขนาดกลางจะมีบุคลากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กแต่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์นโยบาย ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกำหนด แนวทางในการดำเนินงาน ร่วมประชุมชี้แจงการปฏิบัติงาน และร่วมทบทวนตรวจสอบผลการ ดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กแต่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล สุภาพทอง (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารแบบต่างๆ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ปนัดดา วรกานต์ทิวิธต์ (2555) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและครู ที่ ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน รับรู้สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง โดยภาพรวมและ รายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ย่อมมีงบประมาณ ทรัพยากรและบุคลากรที่แตกต่างกัน ทำให้ ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบการบริหารงานที่แตกต่างกันไปด้วย

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาด แตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ความพึงพอใจ ในการทำงานของครู โรงเรียนขนาดเล็กจะมีจำนวนครูน้อย

บุคลากรในโรงเรียนและผู้บังคับบัญชา จะเป็นกันเอง ทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในรูปแบบการบริหาร จัดการ พึงพอใจในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย พึงพอใจต่อบรรยากาศในการทำงาน มีความไว้วางใจระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา รู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมี บุคลากรจำนวนมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถบริหารจัดการโรงเรียนโดยการกระจายอำนาจ ให้แต่ละกลุ่มงานดำเนินการ ควบคุม กำกับ ติดตามกันเองได้ ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจใน รูปแบบการบริหารจัดการ พึงพอใจในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย พึงพอใจต่อบรรยากาศในการทำงาน มีความไว้วางใจระหว่างเพื่อนร่วมงานกลุ่มเดียวกัน สำหรับโรงเรียนขนาดกลางอาจเป็นไปได้ว่าในบางเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการโรงเรียนโดยการกระจายอำนาจให้แต่ละกลุ่ม งานดำเนินการ ควบคุม กำกับ ติดตามกันเองคล้ายกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่บางเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุม กำกับ ติดตามงานด้วยตนเองคล้ายกับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อนักเรียนหรือโรงเรียนมากที่สุด จึงอาจทำให้ครูมีความพึงพอใจในรูปแบบการบริหาร จัดการ พึงพอใจในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย พึงพอใจต่อบรรยากาศในการทำงาน น้อยกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญชัย บรรเลง รมย์ (2550) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2561) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน: การพัฒนาและตรวจสอบความตรง ของตัวแบบ ผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าขนาดของ โรงเรียนที่ต่างกัน ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยองพบว่า โมเดลสมการโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเป็นบวกทั้งหมด มีขนาดตั้งแต่ 0.03 ถึง 0.64 และมีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ ระหว่าง 0.01 ถึง 1.15 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมากที่สุด คือ การนำปัจจัยนำเข้ามากำหนดกลยุทธ์ รองลงมา คือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู ส่วนตัวแปรที่มีค่า

สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลของงานใน โรงเรียนทุกด้าน เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่วินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2561) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์การไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากความสำเร็จหรือ ประสิทธิภาพของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารเป็นสำคัญ ในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อ ประสิทธิภาพขององค์การเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นรูปแบบของผู้นำที่นำ ความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์การ และผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อยืนยันความ ถูกต้องขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

1. ประโยชน์ต่อองค์การทางการศึกษาในระดับนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ประโยชน์ต่อองค์การทางการศึกษาในระดับปฏิบัติ สามารถนำองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาไปประยุกต์เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขององค์การให้บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
3. ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วัดมาจากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรหาวิธีการส่งเสริมและกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการ ยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนให้สูงขึ้น

2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกัน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ควรมีนโยบายในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดใหญ่

3. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ชี้ให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น จะต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกัน จึงควรมี การวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนแต่ละขนาดแตกต่างกัน

2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียน นอกเหนือจากกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้

3. ควรมีการวิจัยในลักษณะพหุระดับเพื่อพิจารณาโมเดลในระดับบุคคล ระดับโรงเรียน หรือระดับหน่วยงาน หรือมีการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล

เอกสารอ้างอิง

- เจริญชัย บรรเลงรัมย์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน. วารสารการศึกษาพื้นฐาน, 8(1), 22-35.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). การพัฒนาและดำเนินการตามกลยุทธ์ในการบริหารการศึกษา. วารสารการศึกษาระดับชาติ, 23(1), 55-72.
- นนทกร อาจวิชัย & มาริสา ไกรฤกษ์. (2554). บทบาทของผู้นำในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ. วารสารการศึกษาทางการบริหาร, 15(3), 12-24.
- นฤมล สุภาทอง. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน. วารสารการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13(1), 30-42.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2559). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการศึกษาทางการบริหาร, 22(4), 50-62.
- ปนัดดา วรกานต์ทิวิธ. (2555). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วารสารการศึกษาอาชีวศึกษา, 17(2), 60-75.
- พิรุณ รัตนวณิช. (2555). การบริหารงานในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ. วารสารการบริหารการศึกษา, 20(2), 45-58.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2561). ภาวะผู้นำและการพัฒนาองค์กร. วารสารการบริหารองค์การ, 14(3), 44-56.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. วารสารการศึกษาการบริหาร, 10(2), 79-89.
- สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา. (2554). การปฏิรูปการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2558). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในองค์กรการศึกษา. วารสารการศึกษาทางการบริหาร, 18(2), 80-92.
- สุวิทย์ ครีกกระโทก. (2564). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา. วารสารการศึกษา, 30(4), 105-118.
- อรุณ จันทวานิช. (2557). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน. วารสารการศึกษาไทย, 12(1), 1-10.
- Du Brin, A. (1998). Leadership: Research findings, practice, and skills (2nd ed.). Houghton Mifflin.